

RAPPORT 226

Archeologisch onderzoek aan de Appelboomgaardstraat
te Munsterbilzen

Onderzoek uitgevoerd in opdracht van bouwbedrijf Keulen Henri
nv

Inge Van de Staey en Natasja De Winter
Maart 2015

ARON-RAPPORT 226

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK AAN DE APPELBOOMGAARDSTRAAT TE MUNSTERBILZEN

ONDERZOEK UITGEVOERD IN OPDRACHT VAN BOUWBEDRIJF KEULEN HENRI NV

Inge Van de Staey en Natasja De Winter

Sint-Truiden
2015

Opgraving ☒		Prospectie ☐	
Vergunningsnummer:	2013/085		
Naam aanvrager:	Natasja De Winter		
Naam site:	Bilzen, Appelboomgaardstraat		

Colofon

ARON rapport 226 – Archeologisch onderzoek aan de Appelboomgaardstraat te Munsterbilzen. Onderzoek uitgevoerd in opdracht van bouwbedrijf Keulen Henri nv

Opdrachtgever: Bouwbedrijf Keulen Henri nv, in opdracht van VZW Medisch Centrum Sint-Jozef

Projectleiding: Natasja De Winter

Uitvoering veldwerk: Natasja De Winter, Joris Steegmans, Anne Schoups

Auteurs: Inge Van de Staey en Natasja De Winter

Bijdragen: /

Foto's en tekeningen: ARON bvba (tenzij anders vermeld)

Wettelijk depot: D/2015/12.651/9

*Op de teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Gelieve ons de wens om gebruik te maken van de teksten of illustraties schriftelijk over te maken op info@aron-online.be
Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van ARON bvba mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, bewerkt, en/of openbaar gemaakt door middel van web-publicatie, druk, fotocopie, microfilm of op welke andere wijze ook.*

ARON bvba
Archeologisch Projectbureau
Diesterstraat 44, bus 201
3800 Sint-Truiden
www.aron-online.be
info@aron-online.be
tel/fax: 011/72.37.95

© ARON bvba, Archeologisch projectbureau, 2015

Inhoudstafel

Inleiding	1
1. Het onderzoeksgebied.....	1
1.1 Algemene situering.....	1
1.2 Historische achtergrond.....	3
1.3 Eerder archeologisch onderzoek.....	5
2. Het archeologisch onderzoek.....	6
2.1 Doelstelling.....	6
2.2 Verloop en methodiek.....	6
3. Onderzoeksresultaten.....	8
3.1 Fase 1.....	8
3.1.1 Bodemopbouw en gaafheid van het terrein.....	8
3.1.2 De archeologische sporen en vondsten.....	9
3.2 Fase 2.....	9
Conclusie	9

Bijlagen

- Bijlage 1: Administratieve gegevens
- Bijlage 2: Lijst met afkortingen
- Bijlage 3: Tijdstabel
- Bijlage 4: Fotolijst
- Bijlage 5: Overzichtsplan
- Bijlage 6: Profielen
- Bijlage 7: Vergunningen

Inleiding

Naar aanleiding van een geplande nieuwbouw te Munsterbilzen, ingediend door de vzw *Medisch Centrum Sint-Jozef*, werd door het *Agentschap Onroerend Erfgoed* in samenspraak met ZOLAD+ een werfbegeleiding - het terrein situeert zich immers in de omgeving van de abdijsite van Munsterbilzen - noodzakelijk geacht.

Deze archeologische begeleiding werd door *ARON bvba* in opdracht van aannemer *Keulen Henri nv* uitgevoerd tussen maart 2013 en januari 2015. Tijdens de begeleiding werd duidelijk dat het terrein sterk verstoord was.

Afb. 1: Kaart van België met situering van het onderzoeksgebied (Bron: NGI 2011).

1. Het onderzoeksgebied

1. 1. Algemene situering

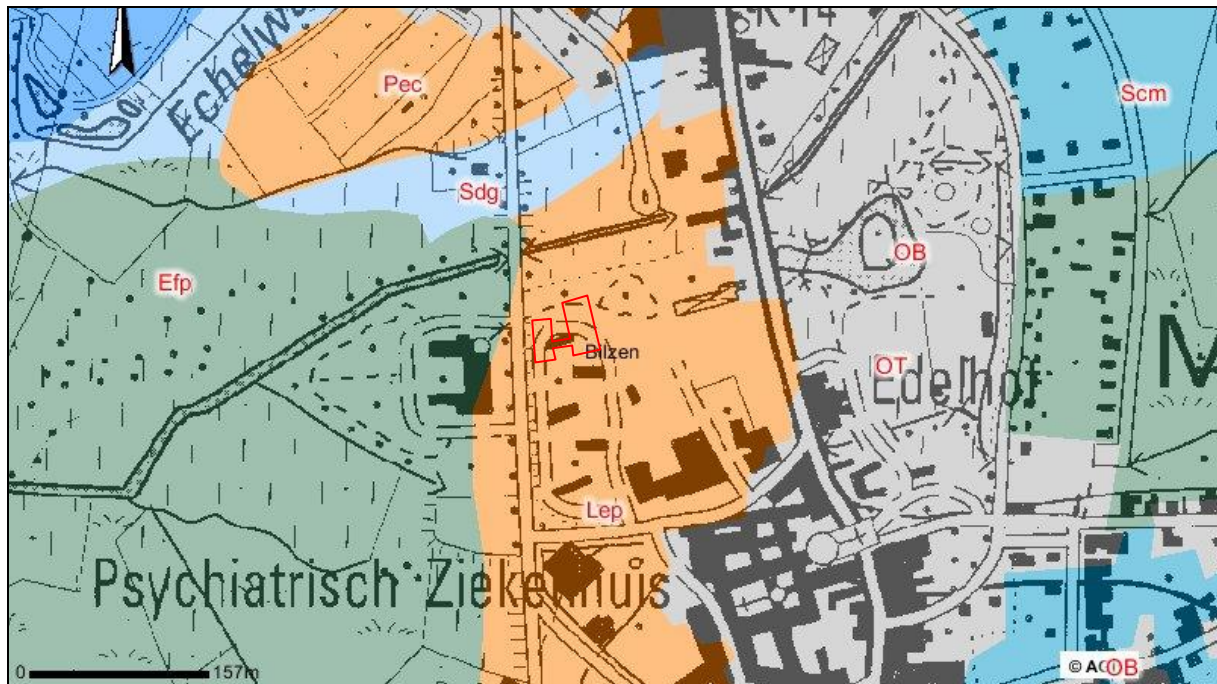
Het onderzoeksterrein situeert zich langs de Appelboomgaardstraat te Munsterbilzen (deelgemeente van Bilzen) en is in de onmiddellijke omgeving van de abdijsite in het centrum gelegen. Op het terrein bevonden zich tot voor de bodemingreep gebouwen van de K-dienst (Dienst Kinder- en jeugdpsychiatrie) van het vzw *Medisch Centrum Sint-Jozef*. Een weg van deze instelling liep over het terrein (Afb. 2). Het plangebied beslaat een totale oppervlakte van ca. 2225 m² en omvat het perceel 514m (Kadaster Bilzen, Afdeling 3, sectie A).

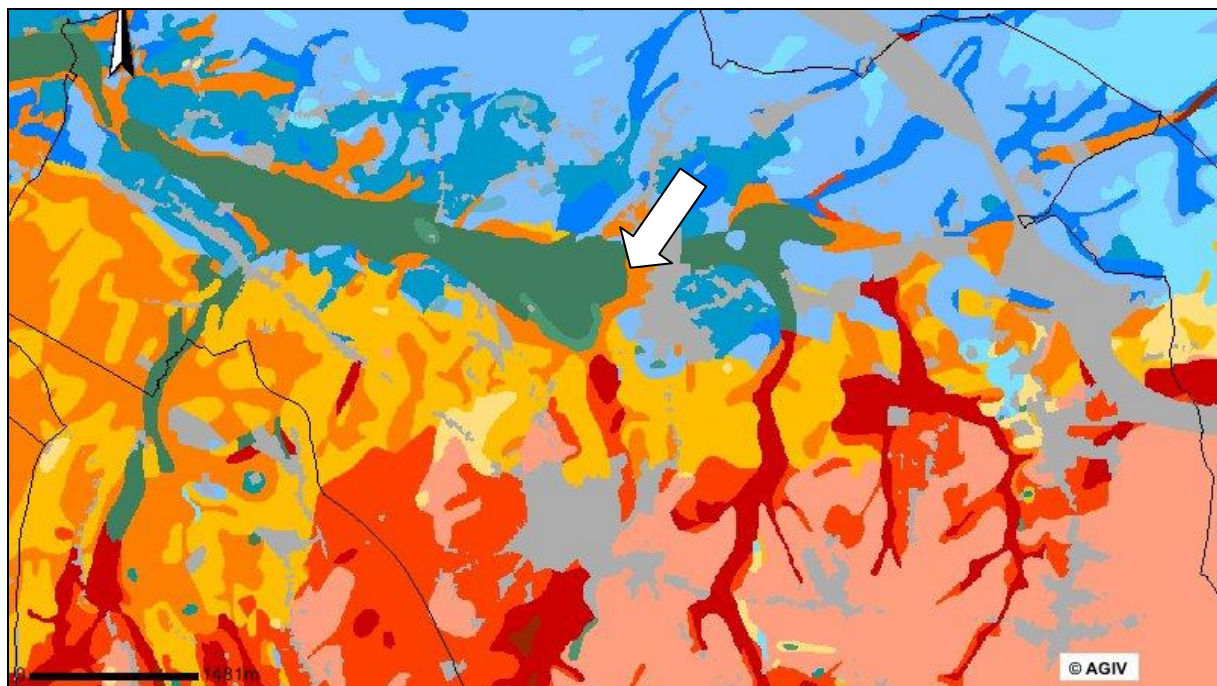
Afb. 2: Kleurenorthofoto met situering van het onderzoeksgebied (rood). Schaal 1:5000 (Bron: AGIV).

Landschappelijk gezien is het gebied in en op de rand van de Demervallei gelegen. Ca. 60 m ten noorden van het onderzoeksgebied bevindt zich de Munsterbeek. De Wilderbeek, die ca. 140 m in zuidelijke richting stroomt, vloeit in de Munsterbeek, die op haar beurt uitmondt in de Demer.

Geografisch situeert het onderzoeksgebied zich in het overgangsgedebied tussen de vruchtbare Haspengouwse leemplateaus in het zuiden (Afb. 4, roze-rood) en de zandige gronden van de Kempen in het noorden (Afb. 4, blauw).

Afb. 3: Topografische kaart met overlap van de bodemkaart en situering van het onderzoeksgebied (rood). Schaal 1:5000 (Bron: AGIV).

Afb. 4: Bodemkaart met situering van het onderzoeksgebied. Schaal 1:50.000 (bron: AGIV)

Op de bodemkaart (Afb. 3) wordt het terrein gekenmerkt door een Lep-bodem, zijnde een natte zandleembodem zonder profielontwikkeling. Deze hydromorfe sterk gleyige grondwatergronden op zandleem hebben roestverschijnselen vanaf 20 cm en vertonen een reductiehorizont tussen 100 en 120 cm. Het zijn permanent natte gronden die vooral in lage depressies, beekvalleien en riviervalleien voorkomen. Ten westen van het terrein komt een Eep bodem voor, een sterk gleyige kleibodem zonder profielontwikkeling. Bij deze

bodems is de humeuze bovengrond donker grijsbruin en sterk humeus met veel roest. De blauwgrijze reductiehorizont begint vanaf de diepte van 100 cm.

1.2 Historische achtergrond

Bilzen ligt op de oost-westverbinding naar Maastricht en het Rijnland, en vermoedelijk ook op de Romeinse verbinding Tongeren-Nijmegen. Nadien behoorde het tot het Merovingische domein en sprak men van *Belisia*. De naam Munsterbilzen bestaat uit twee delen: Munster, van het Latijnse *monasterium* (klooster), naar het damesstift dat hier gelegen was (zie *infra*), en Bilzen, van *Belisia*.

De oorsprong van Bilzen hangt waarschijnlijk samen met de stichting van de abdij van Munsterbilzen door Sint-Landrada, in ca. 670. De abdij zou ca. 880 door de Noormannen zijn verwoest maar reeds in de tweede helft van de 10de eeuw heropgericht. Ze evolueert op het einde van de 12de eeuw tot een adellijk vrouwenstift dat onder voogdij stond van de graaf van Loon.¹

Op de *Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden*, opgenomen op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778) (Afb. 5), is het stratenpatroon van de omgeving eerder beperkt uitgebouwd. Enkel de huidige Abdijsstraat, de Waterstraat, de Wijngaardstraat en de Munsterbilzenstraat zijn duidelijk te herkennen. Het dorp zelf ligt tussen heidegronden ten noorden, moerassige beemdgronden van Demervallei ten westen en moerassige bossen van de vallei van de Molenbeek ten oosten. Het terrein zelf situeert zich ter hoogte van de moerassige beemden van een rivier (Demer) die op dat moment ten zuiden van het onderzoeksterrein stroomt.

Ook op de *Atlas der Buurtwegen* (1845) (Afb. 6) stroomt een waterloop ten zuiden van het onderzoeksterrein, en ten noorden van het Stift. De *Vandermaelenkaart* omstreeks 1853 (Afb. 7) geeft dezelfde situatie weer. De Munsterbeek die tegenwoordig ten noorden stroomt, wordt op deze kaarten niet afgebeeld. Op de *topografische kaart* van 1877 (Afb. 8) is het terrein nog steeds onbebouwd en stroomt een beek net ten zuidoosten van het onderzoeksterrein. Op basis van deze kaarten wordt duidelijk dat de loop van de Munsterbeek meermaals gewijzigd werd.

Afb. 5: Detail uit de kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden met situering van het onderzoeksgebied (rood) (Bron: Geopunt).

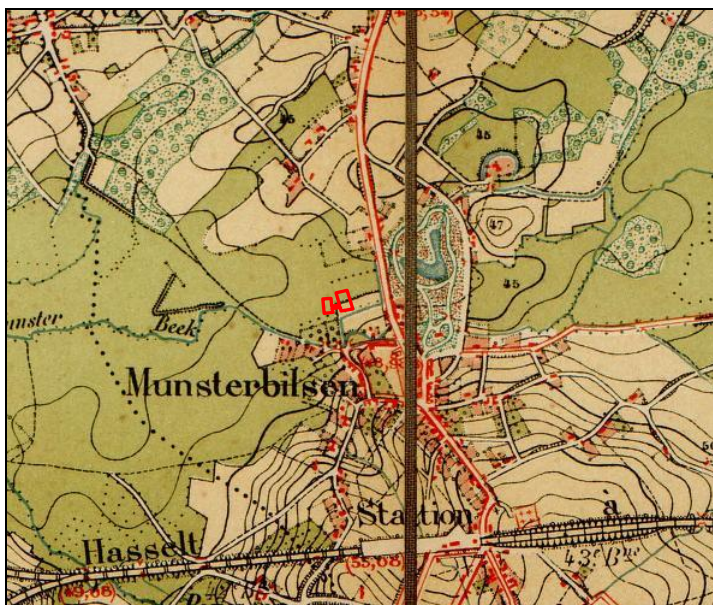
¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/20349>; <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/20358>

Afb. 6: Detail uit de Atlas van de Buurtwegen (1845) met situering van het onderzoeksterrein (rood) (Bron: Geopunt).

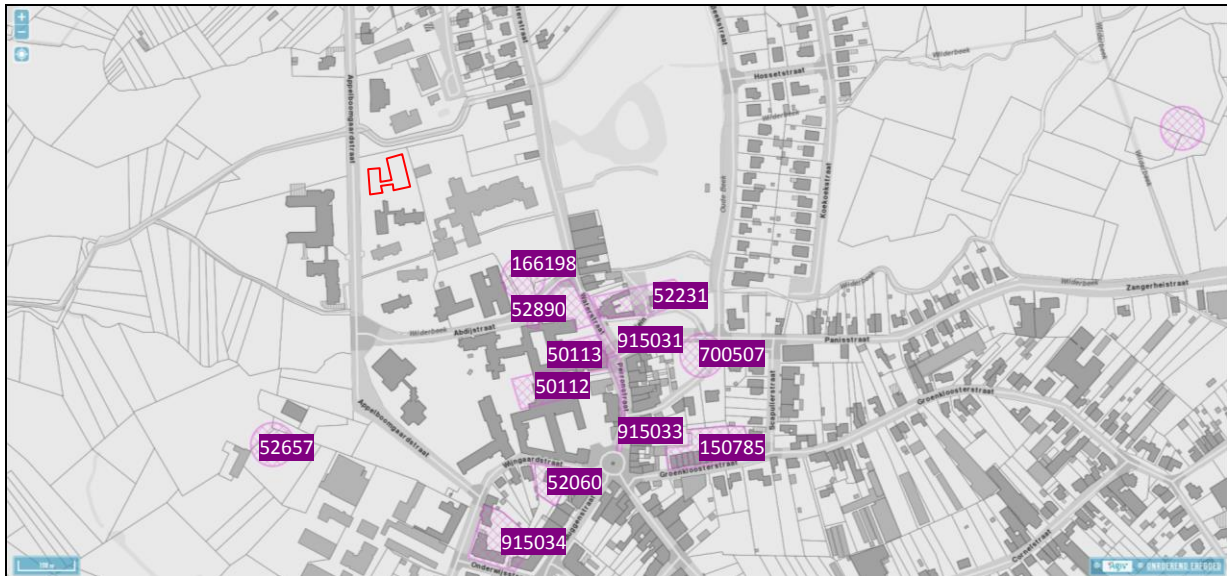
Afb. 7: Detail uit de Vandermaelenkaart (1853) met situering van het onderzoeksterrein (rood) (Bron: Geopunt).

Afb. 8: Detail uit de topografische kaart van 1877 met situering van het onderzoeksterrein (rood) (Bron: Le patrimoine cartographie de la Wallonie).

1.3 Eerder archeologisch onderzoek

Uit het projectgebied zelf zijn geen archeologische vondsten gekend (CAI, Afb. 9).

Afb. 9: Detail uit de Centrale Archeologische Inventaris met situering van de omliggende vindplaatsen en van het projectgebied (rood). (Bron: cai.onroerendergoed.be).

De oudste sporen uit de omgeving werden gevonden bij een archeologisch vooronderzoek ter hoogte van de Wijngaardstraat-Onderwijsstraat en de Muggenstraat. Naast middeleeuws aardewerk werden hier enkele grondsporen aangetroffen waaruit Romeins aardewerk kwam (CAI 915034).

Het merendeels van de gekende CAI-nummers uit de omgeving kunnen evenwel aan de abdijsite (zie *supra*) gelinkt worden. Ter hoogte van CAI 501112 werden de overblijfselen van twee verschillende kerkgebouwen blootgelegd: een rechthoekige constructie die in het oosten werd afgesloten door een boog en volgens de onderzoekers pre-romaans zou zijn, en een half rond uitbraakspoor dat deze fundamente in het westen doorsneed en als de uitgebroken absismuur van de 11de-eeuwse Sint-Amorkerk² geïnterpreteerd werd. In de constructie met rondboog werden drie graven gevonden, gelegen in de as van het gebouw. Onder de kelders van de afgebroken schrijnwerkerij werden daarnaast een twaalfstal oost-west georiënteerde inhumatiegraven aangetroffen. Zij maken waarschijnlijk deel uit van een grafveld dat tot de Sint-Amorkerk behoorde en verder in oostelijke richting doorliep.³

Bij de archeologische begeleiding en opgraving van de herinrichting van de N730 in het centrum van het dorp werden muurresten in Maastrichtersteen en baksteen aangetroffen die als de ommuring van de abdij werden geïnterpreteerd. Verder werden een twintigtal inhumatiegraven aangetroffen, waaronder ook een boomstamgraf (CAI 915031).⁴ Iets ten zuiden hiervan werden bij hetzelfde onderzoek naast muurresten en funderingen nog 48 graven, waaronder acht boomstambegravingen geregistreerd. De boomstamgraven zijn op basis van de archeologische context, het aangetroffen aardewerk en de natuurwetenschappelijke methodes te dateren tussen de tweede helft van de 8ste en de tweede helft van de 10de eeuw (CAI 915033).

Ter hoogte van CAI 52890 werd een muur aangetroffen die waarschijnlijk bij een aanbouw van de

² De eerste echt betrouwbare informatie over het klooster en de Onze-Lieve-Vrouwekerk van Munsterbilzen dateert uit het begin van de 11de eeuw, wanneer het stoffelijk overschot van graaf Oduif er werd bijgezet. Deze graaf had tijdens zijn leven, samen met zijn vrouw Hilda, de bloei van de abdij gestimuleerd. Zij hadden namelijk gezorgd voor de overbrenging van de relieken van de Heilige Amor naar het klooster te Munsterbilzen, waar ter ere van deze heilige een nieuwe kerk werd opgericht. (zie VANHEUSDEN R. en W. VANVINCKENROYE (1980) *De bouwgeschiedenis van de voormalige O.L.Vrouwekerk van Munsterbilzen*, Publicaties van het Provinciaal Gallo-romeins Museum te Tongeren, 28, Tongeren, p. 35.

³ CLAASSEN A. (1984) *Het vroege christendom in onze streken. De oudste kerken. De Willibrordus-kapel te Herent-Neerpelt en Gruitrode-Muisven* (Limburg 63).

⁴ DE WINTER N. (2007) *Archeologische begeleiding en opgraving te Munsterbilzen bij de herinrichting van de N 730* (Aron Rapport 12)

abdissonwoning gehoord heeft.⁵ De brouwerij en de watermolen van het stift bevonden zich ter hoogte van CAI 166198. Het dorpskasteel Edelhof (CAI 51231) gaat terug op de oude pastorie die in de Franse revolutie in beslag genomen werd. CAI 50113, tenslotte, geeft de locatie van de OLV-kerk weer.

Sporen uit de nieuwe tijd werden aangetroffen ter hoogte van CAI 52657 (musketkogel), CAI 700507 (scherven en een pijpekopje), en CAI 52060. Hier situeerde zich een meisjesschool die gebouwd werd op vraag van Gravin de Tilly d'Aspremont. Vandaag de dag doet het dienst als gemeentehuis.

2. Het archeologisch onderzoek

2.1 Doelstelling

In het kader van een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag op het perceel, gaf *Onroerend Erfgoed* in samenspraak met ZOLAD+ de bouwheer de keuze om een archeologische prospectie of een werfbegeleiding onmiddellijk gevolgd door een archeologische opgraving in geval van vondsten te laten uitvoeren. De bouwheer verkoos de laatste optie.

Bij dit onderzoek dienen volgende onderzoeksvragen beantwoord te worden:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig?
- In hoeverre is er sprake van continuïteit in de bewoning van de eventuele verschillende perioden op het onderzoeksterrein?
- Wat is de aard en de datering van de sporen?
- Wat is de ruimtelijke en landschappelijke context van de site.
- Wat is de relatie tussen de conservering en gaafheid van de archeologische resten en de locatie/bodemserie?
- Wat zijn de verschillende landschappelijke elementen in het onderzoeksgebied? Hebben deze invloed gehad op de locatiekeuze van de verschillende elementen van de vindplaats?
- In hoeverre kunnen er gebouwplattegronden worden herkend en kunnen er uitspraken worden gedaan met betrekking tot de typen plattegronden en functionele en constructieve aspecten van de gebouwen? Is er sprake van herstelfasen? Zijn er aanwijzingen voor interne organisatie binnen de gebouwen?
- Tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren de vondsten, wat is de vondstdichtheid en de conserveringsgraad?
- Wat kan er op basis van het organische en anorganische vondstmateriaal gezegd worden over de datering van de nederzetting, de functie van de site, de materiële cultuur en de bestaanseconomie van de nederzetting?
- Hoe past de vindplaats binnen het regionale landschap uit deze specifieke periode? Zijn deze vergelijkbaar met andere soortgelijke vindplaatsen uit eenzelfde periode of wijzen de resultaten op een specifieke functie of specifieke omstandigheden binnen de nederzetting?
- Hoe passen de mogelijke vindplaatsen binnen het regionale landschap uit die specifieke periode? Zijn deze vergelijkbaar met andere soortgelijke vindplaatsen uit eenzelfde periode en welke verschillen bestaan er?
- Is er een relatie met de abdijsite?

2.2 Verloop en methodiek

Voorafgaandelijk aan het onderzoek werd op naam van *Natasja De Winter* een vergunning voor het uitvoeren van een archeologische opgraving bij het *Agentschap Onroerend Erfgoed* aangevraagd. Deze vergunning werd op 15 maart 2013 afgeleverd onder dossiernummer 2013/085. De vergunning voor het gebruik van een

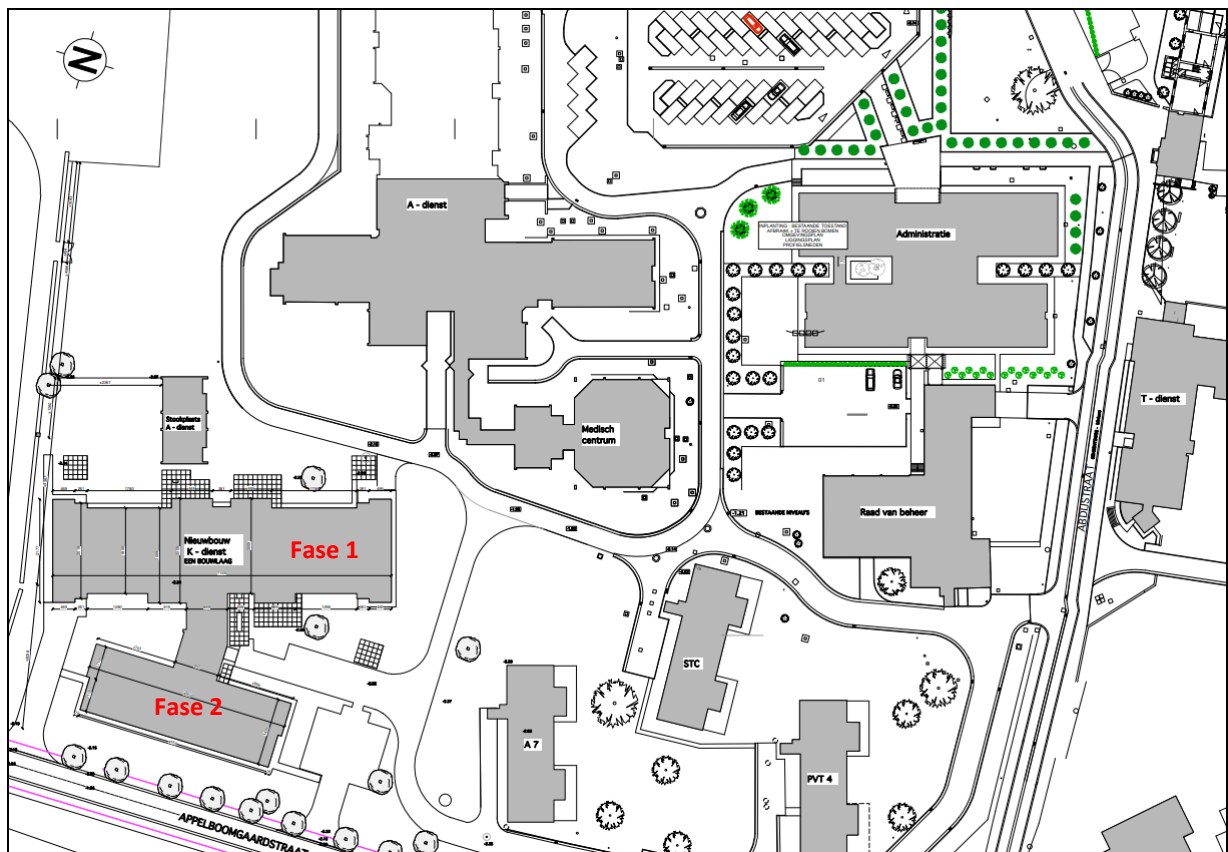
⁵ WESEMAEL E. en N. DE WINTER (2008) *Archeologische begeleiding van sloop- en nieuwbouwwerken in het Medisch Centrum St. Jozef aan de Abdijstraat te Munsterbilzen (Bilzen)* (ARON-Rapport 45).

metaaldetector werd afgeleverd onder dossiernummer 2013/085(2) en stond tevens op naam van *Natasja De Winter*.⁶

De opvolging van de werken werd in functie van de te realiseren nieuwbouw in twee fasen onderverdeeld. Fase 1 omvat de realisatie van een nieuwbouw in het oostelijke deel van het perceel. In een volgende fase (fase 2) zou aansluitend ten westen hiervan een tweede gebouw opgetrokken worden (Afb. 10).

Het afgraven van de bouwput diende in beide zones door een archeoloog opgevolgd te worden. In eerste instantie werd niet dieper gegraven dan de door de aannemer beoogde afgraafdiepte (-80 cm). Hier opvolgend werden paalfunderingen geplaatst en kon het terrein onder toezicht van een archeoloog verdiept worden. De graafwerken ter hoogte van fase 1 werden op 15 maart, 11 april, 17 en 18 juni 2013 opgevolgd door *Natasja De Winter*, *Joris Steegmans* en *Anne Schoups*. Bij een werfcontrole op 15 januari 2015 bleek echter dat de nieuwbouw ter hoogte van fase 2 reeds zonder verwittigen was opgetrokken. Onderzoek op deze locatie was daarom niet meer mogelijk. De opgravingszone die dit onderzoek omvat heeft daarom een oppervlakte van ca. 650 m².⁷

Bij de uitwerking van het onderzoek werd een databank opgesteld met een fotolijst.⁸ Om de terreinopbouw te kennen werden tijdens de eerste terreinafgraving van fase 1 twee proefputten aangelegd. Het bodemprofiel in deze putten werd opgeschoond, gefotografeerd en geregistreerd. De veldtekeningen werden gedigitaliseerd.⁹

Afb. 10: Inplantingsplan nieuwe toestand met aanduiding van de onderzoekszones

⁶ Bijlage 7. Vergunningen.

⁷ Bijlage 5. Opgravingsplan.

⁸ Bijlage 4. Fotolijst.

⁹ Bijlage 6. Profielen.

3. Onderzoeksresultaten

3.1 Fase 1

3.1.1 Bodemopbouw en gaafheid van het terrein

Op basis van de profielputten werd duidelijk dat op het terrein meerdere puinlagen aanwezig waren (Afb. 11 en Afb. 12). Dit puinpakket had een totale dikte van 80 tot 100 cm, en bevindt zich op een groen- tot blauwgrijs zand- en kleipakket, dat als een tertiaire mariene afzetting kan aangeduid worden, behorend tot de *Formatie van Boom*. Bij het verdiepen van de bouwput kwam dit kleipakket ook in het vlak - tussen de eolische leemafzettingen en restanten van verstoringen - tevoorschijn. Gleyverschijnselen in de vorm van roest en ijzervorming kwamen in grote mate voor in de eolische leemafzettingen en de tertiaire klei (Afb. 13). Op basis van deze vochtige omstandigheden kunnen we vermoeden dat het terrein door het storten van een puinlaag werd opgehoogd.

↖ Afb. 11: PP1

↑ Afb. 12: Bouwput fase 1, na eerste afgraving op 80 cm.

← Afb. 13: Bouwput fase 1, na tweede afgraving.

3.1.2 De archeologische sporen en vondsten

Er werden geen archeologische sporen of vondsten aangetroffen.

3.2 Fase 2

Bij een werfcontrole op 15 januari 2015 bleek dat de nieuwbouw ter hoogte van fase 2 al was opgetrokken zonder dat het archeologisch team werd verwittigd. Onderzoek op deze locatie was daarom niet meer mogelijk.

Conclusie en aanbevelingen

Tussen maart 2013 en januari 2015 werd door het archeologisch projectbureau *ARON bvba* een archeologische opvolging uitgevoerd aan de Appelboomgaardstraat te Munsterbilzen. Dit onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van *Bouwbedrijf Keulen Henri nv*. Tijdens het onderzoek werd getracht om op volgende onderzoeksvragen een antwoord te geven:

Zijn er archeologische sporen aanwezig?

Nee. Tijdens het onderzoek werd enkel recente puinlagen, met een totale dikte van 80 cm of meer, aangetroffen.

Op basis van het ontbreken van sporen zijn volgende onderzoeksvragen niet van toepassing:

In hoeverre is er sprake van continuïteit in de bewoning van de eventuele verschillende perioden op het onderzoeksterrein?

Wat is de aard en de datering van de sporen?

Wat is de ruimtelijke en landschappelijke context van de site.

Wat is de relatie tussen de conservering en gaafheid van de archeologische resten en de locatie/bodemserie?

Wat zijn de verschillende landschappelijke elementen in het onderzoeksgebied? Hebben deze invloed gehad op de locatiekeuze van de verschillende elementen van de vindplaats?

In hoeverre kunnen er gebouwplattegronden worden herkend en kunnen er uitspraken worden gedaan met betrekking tot de typen plattegronden en functionele en constructieve aspecten van de gebouwen? Is er sprake van herstelfasen? Zijn er aanwijzingen voor interne organisatie binnen de gebouwen?

Tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren de vondsten, wat is de vondstdichtheid en de conserveringsgraad?

Wat kan er op basis van het organische en anorganische vondstmateriaal gezegd worden over de datering van de nederzetting, de functie van de site, de materiële cultuur en de bestaans economie van de nederzetting?

Hoe past de vindplaats binnen het regionale landschap uit deze specifieke periode? Zijn deze vergelijkbaar met andere soortgelijke vindplaatsen uit eenzelfde periode of wijzen de resultaten op een specifieke functie of specifieke omstandigheden binnen de nederzetting?

Hoe passen de mogelijke vindplaatsen binnen het regionale landschap uit die specifieke periode? Zijn deze vergelijkbaar met andere soortgelijke vindplaatsen uit eenzelfde periode en welke verschillen bestaan er?

Is er een relatie met de abdijsite?

Bijlagen

Bijlage 1: Administratieve gegevens

Bijlage 2: Lijst met afkortingen

Bijlage 3: Tijdstabel

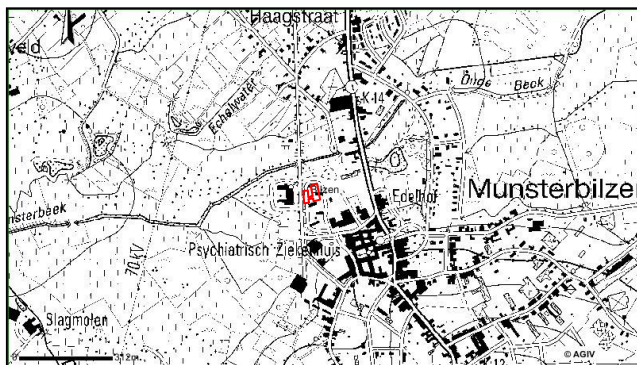
Bijlage 4: Fotolijst

Bijlage 5: Overzichtsplan

Bijlage 6: Profielen

Bijlage 7: Vergunningen

Projectcode:	MU-13-AP
Vindplaatsnaam	Munsterbilzen, Appelboomgaardstraat
Opdrachtgever:	Bouwbedrijf Keulen Henri nv, Smisstraat 7, 3620 Lanaken, aannemer voor VZW Medisch Centrum Sint-Jozef, Abdijstraat 2, 3740 Munsterbilzen
Opdrachtgevende overheid:	Onroerend Erfgoed
Uitvoerder:	ARON bvba
Vergunninghouder:	Natasja De Winter
Dossiernummer vergunning:	2013/085
Begin vergunning:	20 maart 2013
Einde vergunning:	Einde der werken
Aard van het onderzoek:	Archeologische werfbegeleiding, al dan niet met opgraving
Begindatum onderzoek:	15 maart 2013
Einddatum onderzoek:	15 januari 2015
Provincie:	Limburg
Gemeente:	Bilzen
Deelgemeente:	Munsterbilzen
Adres:	Appelboomgaardstraat
Kadastrale gegevens:	Afd. 3, Sect. A, nr. 514m
Coördinaten:	X: 231211; Y: 176261
Totale oppervlakte:	2225m ² (bijzondere voorwaarden)
Te onderzoeken:	/
Onderzochte oppervlakte:	650m ²
Bodem:	Lep
Archeologisch depot:	ZOLAD +, Maastrichtersteenweg 2b, 3770 Riemst

Afb: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: AGIV).

Bijzondere voorwaarden:	Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische opgraving: Bilzen, Appelboomgaardstraat
Omschrijving van de archeologische verwachtingen:	Het onderzoeksgebied is gelegen in de onmiddellijke omgeving van de abdij site van Munsterbilzen.
Wetenschappelijke vraagstelling m.b.t. het onderzoeksgebied:	<p>Volgende onderzoeksvragen dienen beantwoord te worden:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Zijn er archeologische sporen aanwezig? -In hoeverre is er sprake van continuïteit in de bewoning van de eventuele verschillende perioden op het onderzoeksterrein? -Wat is de aard en de datering van de sporen? -Wat is de ruimtelijke en landschappelijke context van de site. -Wat is de relatie tussen de conservering en gaafheid van de archeologische resten en de locatie/bodemserie? -Wat zijn de verschillende landschappelijke elementen in het onderzoeksgebied? Hebben deze invloed gehad op de locatiekeuze van de verschillende elementen van de vindplaats? -In hoeverre kunnen er gebouwplattegronden worden herkend en kunnen er uitspraken worden gedaan met betrekking tot de typen plattegronden en functionele en constructieve aspecten van de gebouwen? Is er sprake van herstelfasen? Zijn er aanwijzingen voor interne organisatie binnen de gebouwen? -Tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren de vondsten, wat is de vondstdichtheid en de conserveringsgraad? -Wat kan er op basis van het organische en anorganische vondstmateriaal gezegd worden over de datering van de nederzetting, de functie van de site, de materiële cultuur en de bestaans economie van de nederzetting? -Hoe past de vindplaats binnen het regionale landschap uit deze specifieke periode? Zijn deze vergelijkbaar met andere soortgelijke vindplaatsen uit eenzelfde periode of wijzen de resultaten op een

	<p>specifieke functie of specifieke omstandigheden binnen de nederzetting?</p> <p>-Hoe passen de mogelijke vindplaatsen binnen het regionale landschap uit die specifieke periode? Zijn deze vergelijkbaar met andere soortgelijke vindplaatsen uit eenzelfde periode en welke verschillen bestaan er?</p> <p>-Is er een relatie met de abdijsite?</p>
Geplande werkzaamheden:	Uitbreiding K-dienst
Eventuele randvoorwaarden:	Conform de bijzondere voorwaarden

Kleur:

Blauw	BL
Bruin	BR
Donker (kleur)	DO
Geel	GE
Gevlekt	VL
Grijs	GR
Groen	GRO
Leemkleurig	LE
Licht (kleur)	LI
Mergelkleur	ME
Oranje	OR
Paars	PA
Roest(kleurig)	ROE
Rood	RO
Wit	WI
Zwart	ZW

Samenstelling:

Baksteen	Ba
Breuksteen	Bs
Grind	Gr
Hout	Ho
Houtskool	Hk
Kalk	Ka
Kalksteen	Ks
Kei	Kei
Kiezel	Kz
Klei	Kl
Leem	Le
Leisteen	Lei
Mergel	Me
Moederbodem	Moe
Mortel	Mo
Natuursteen	Ns
Dakpan	Dp
Silex	Si
Slak	Sl
Steenkool	Sk
Verbrand	Vb
Zand	Za
Zandsteen	Zs
Zavel	Zv
Ijzeroxide	Fe
Fosfaat (groene band)	Ff
Mangaan	Mn

Hoeveelheid:

Zeer weinig	zw
Weinig	w
Matig	m
Veel	v
Zeer veel	zv

Periodes:

Bronstijd	BRONS
- Vroege Bronstijd	BRONSV
- Midden Bronstijd	BRONSM
- Late Bronstijd	BRONSL
IJzertijd	IJZ
- Vroege IJzertijd	IJZV
- Midden IJzertijd	IJZM
- Late IJzertijd	IJZL
Romeins	ROM
- Vroeg Romeins	ROMV
- Midden Romeins	ROMM
- Laat Romeins	ROML
Middeleeuwen	MID
- Vroege Middeleeuwen	MIDV
- Volle Middeleeuwen	MIDH
- Late Middeleeuwen	MIDL
- Post Middeleeuwen	MIDP

Materiaalcategorie:

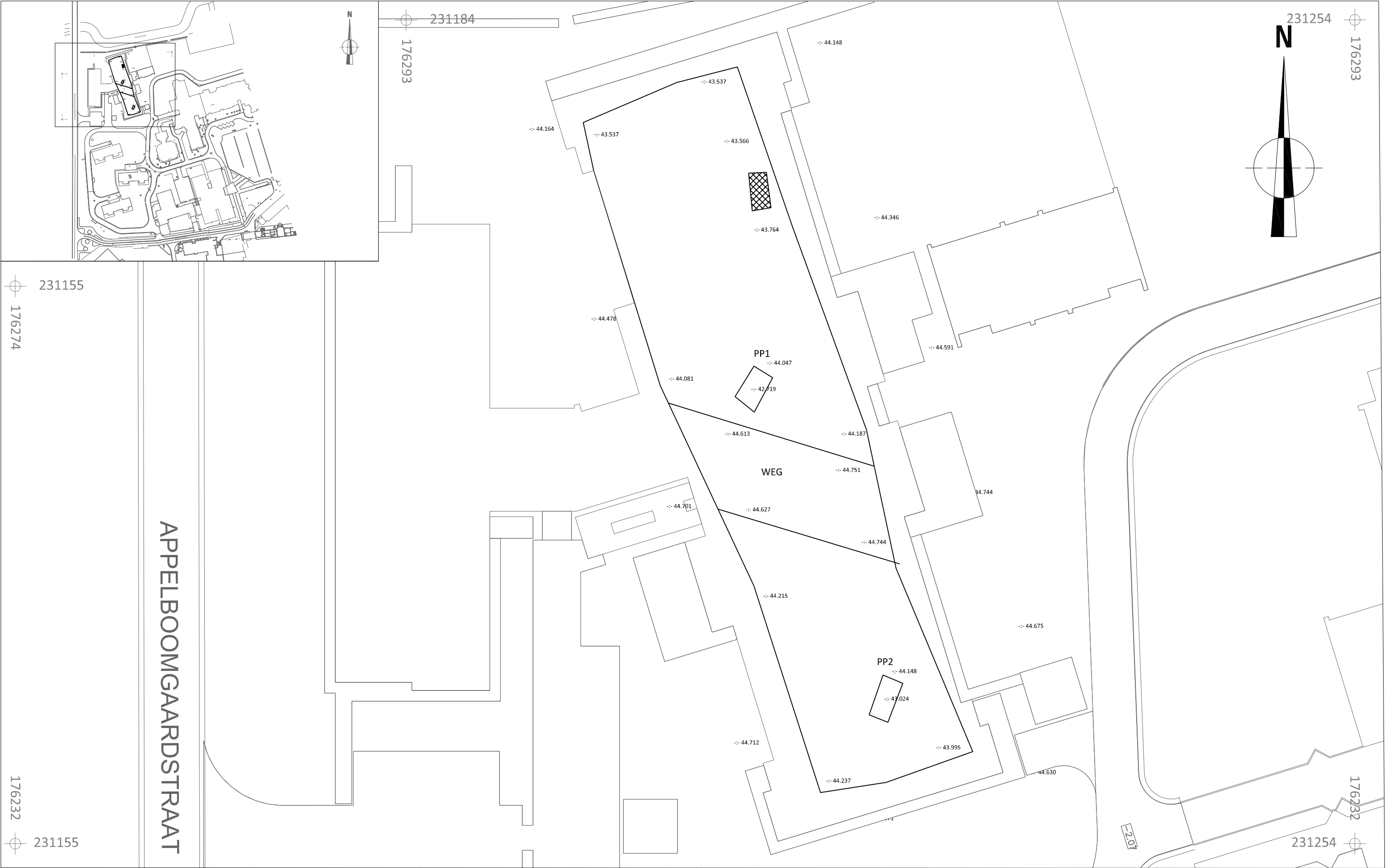
Glas	GL
Keramik	AW
Metaal	MET
Mortel	MOR
Organisch	ORG
Pleisterwerk	PLW
Terracotta	TC
Steen	ST

Aardewerk:

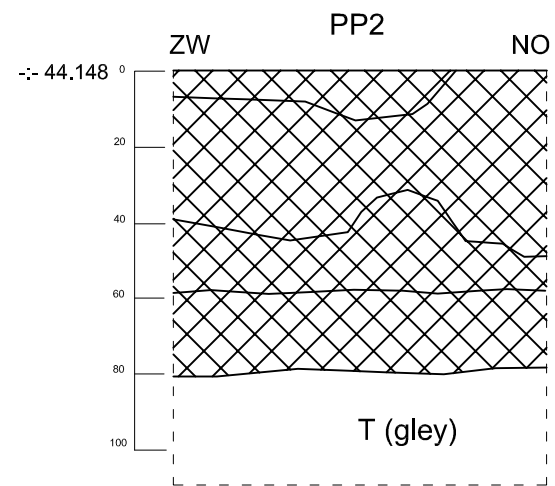
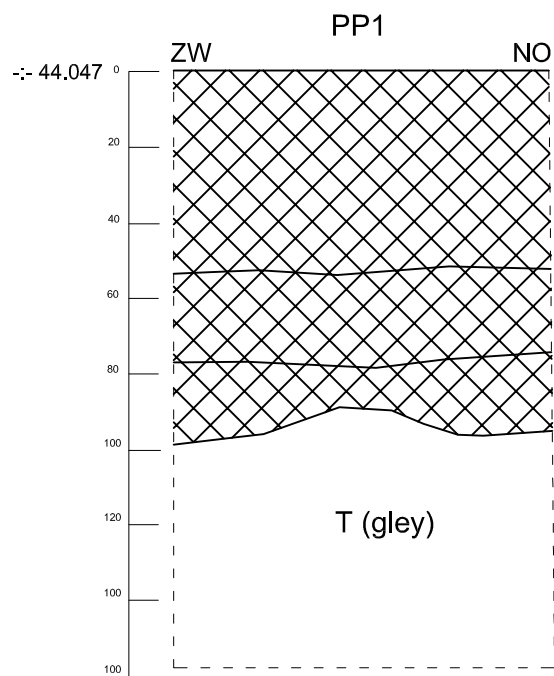
Dikwandig (ROM)	DW
Dikwandig amfoor (ROM)	AM
Dikwandig dolium (ROM)	DO
Dikwandig wrijfschaal (ROM)	MO
Gebronsd (ROM)	GB
Geglazuurd (MID)	+ GL
Geverfd (ROM)	GV
Gladwandig (ROM)	GW
Grijsbakkend (MID)	GRIJS
Handgevormd	HA
Kurkwaar	KU
Maaslands witbakkend (MID)	MAASL
Maaslands roodbakkend (MID)	MAASL2
Pompejaans rood (ROM)	PR
Porselein	PORS
Protosteengoed (MID)	PSTG
Roodbakkend (MID)	ROOD
Roodbeschilderd (MID)	RBES
Ruwwandig (ROM)	RW
Steengoed (MID)	STG
Terra nigra (ROM)	TN
Terra rubra (ROM)	TR
Terra sigillata (ROM)	TS
Waaslands (ROM)	WGR
Waaslands rood (ROM)	WRD
Witbakkend (MIDP)	WIT

DSC-nummer	Soort opname	Werkput	Spoornummer	Beschrijving	Uit
0542	Werkfoto	1	/	Vlak op definitieve diepte	N
0543	Werkfoto	1	/	Vlak op definitieve diepte	NO
0544	Werkfoto	1	/	Vlak op definitieve diepte	W
0545	Werkfoto	1	/	Vlak op definitieve diepte	ZO
0550	Werkfoto	1	/	Vlak op definitieve diepte	NW
0551	Werkfoto	1	/	Vlak op definitieve diepte	W
0552	Werkfoto	1	/	Vlak op definitieve diepte	ZW
0553	Werkfoto	1	/	Vlak op definitieve diepte	N
0554	Werkfoto	1	/	Vlak op definitieve diepte	NO
0555	Werkfoto	1	/	Vlak op definitieve diepte	N
0556	Werkfoto	1	/	Vlak op definitieve diepte	Z
0557	Werkfoto	1	/	Vlak op definitieve diepte	N
0558	Werkfoto	1	/	Vlak op definitieve diepte	W
0559	Werkfoto	1	/	Vlak op definitieve diepte	ZW
0560	Werkfoto	1	/	Vlak op definitieve diepte	W
0561	Werkfoto	1	/	Vlak op definitieve diepte	ZW
0562	Werkfoto	1	/	Vlak op definitieve diepte	NW
0685	Werkfoto	/	/	Toestand terrein vóór start werken	NW
0686	Werkfoto	/	/	Toestand terrein vóór start werken	NW
0687	Werkfoto	/	/	Toestand terrein vóór start werken	NO
0688	Werkfoto	/	/	Toestand terrein vóór start werken	N
0689	Werkfoto	/	/	Toestand terrein vóór start werken	ZO
0690	Werkfoto	/	/	Toestand terrein vóór start werken	ZO
0691	Werkfoto	/	/	Toestand terrein vóór start werken	N
0692	Werkfoto	/	/	Toestand terrein vóór start werken	NO
0707	Werkfoto	1	/	Afgraven teelaarde	O
0708	Werkfoto	1	/	Afgraven teelaarde	O
0709	Werkfoto	1	/	Afgraven teelaarde	NW
0710	Werkfoto	1	/	Afgraven teelaarde	N
0711	Profiel	1	/	Profiel PP1	NW
0712	Profiel	1	/	Profiel PP1	NW
0713	Profiel	1	/	Profiel PP1	NW
0714	Profiel	1	/	Profiel PP1	NW
0715	Profiel	1	/	Profiel PP2	ZO
0716	Profiel	1	/	Profiel PP2	ZO
0717	Profiel	1	/	Profiel PP2	ZO
0718	Overzicht	1	/	/	Z
0719	Overzicht	1	/	/	Z
0720	Overzicht	1	/	/	Z
0721	Overzicht	1	/	/	Z
0722	Overzicht	1	/	/	N
0723	Overzicht	1	/	/	N
0724	Overzicht	1	/	/	N
0725	Overzicht	1	/	/	N
0726	Overzicht	1	/	Aangelegd vlak in verstoorde laag	N
0727	Overzicht	1	/	Aangelegd vlak in verstoorde laag	W
0728	Overzicht	1	/	Aangelegd vlak in verstoorde laag	NW
0729	Overzicht	1	/	Aangelegd vlak in verstoorde laag	W
0730	Overzicht	1	/	Aangelegd vlak in verstoorde laag	NW
0731	Overzicht	1	/	Aangelegd vlak in verstoorde laag	ZW
0732	Overzicht	1	/	Aangelegd vlak in verstoorde laag	N
0733	Overzicht	1	/	Aangelegd vlak in verstoorde laag	NW
0734	Overzicht	1	/	Aangelegd vlak in verstoorde laag	Z

 <div>MU-13-AP</div> <div>Munsterbilzen - Appelboomgaardstraat</div>	Onderwerp	Datum	Legende			
	Overzichtsplan	Maart - juni 2013	<div></div> S11	WP Spoornummer	-:-37.508 PP1	Absolute hoogte (in m TAW) Proefputnummer
	Schaal 1 : 250	0 m 12,5 m	1	Laagnummer		

MU-13-AP

Munsterbilzen -
Appelboom
gaardstraat

Onderwerp

Profielen

Datum

April 2013

Legende

|

Rand coupe

T

Tertiair

Ap

Teelaarde

1

Laagnummer

33.84

Hoogte TAW

Verstoring

Schaal

1 : 20

0

1 m

AANGETEKEND

ARON bvba
t.a.v. Mevr. Natasja DEWINTER
t.a.v. Dhr. Joris STEEGMANS
Diesterstraet 44 bus 201
3800 Sint-Truiden

uw bericht van

uw kenmerk

ons kenmerk
2013/085(2)

bijlagen

vragen naar / e-mail
steven.mortier@rwo.vlaanderen.be

telefoonnummer
+32 2 553 16 26

datum
15 MAART 2013

betreft: Vergunning voor het uitvoeren van een archeologische controle met een metaaldetector te Bilzen, Appelboomgaardstraat (2013/085(2))

Geachte heer,
Geachte mevrouw,

Onroerend Erfgoed heeft bovenvermelde vergunningsaanvraag ontvangen op 22 februari 2013.

Volgens art 19 § 4 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006 en 1 april 2011, beschikt Onroerend Erfgoed vanaf de datum van ontvangst van het volledige aanvraagdossier over een termijn van 90 dagen om de vergunning te verlenen of te weigeren.

INLEIDING

De aanvraag heeft betrekking op een terrein gelegen in de gemeente Bilzen met adres Appelboomgaardstraat, kadastraal gekend als afdeling 3, sectie A, percelen 514M. Het aangevraagde onderzoek betreft het gebruik van een metaaldetector om archeologische monumenten op te sporen en te verzamelen en zal uitgevoerd worden van 20 maart 2013 tot het einde der werken.

ONDERZOEK EN AFWEGING

In artikel 9 van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij decreet van 10 maart 2006, staat: *Het is verboden om zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van het agentschap detectoren, inzonderheid metaaldetectoren, te gebruiken om archeologische monumenten op te sporen en te verzamelen.*

Hetzelfde artikel stelt verder: *Het gebruik van detectoren kan slechts worden vergund in het kader van een in toepassing van artikel 6, § 1, vergunde opgraving.*

Gelet op artikel 12, artikel 13 en artikel 19 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van 1 april 2011 en 23 juni 2006, voerde Onroerend Erfgoed een onderzoek uit waarbij volgende afwegingen werden gemaakt:

Uit de opgave van de kwalificaties van de vergunningaanvrager blijkt dat de aanvrager door zelfstudie de nodige kennis inzake opgravingstechnieken en –methoden heeft opgedaan / beschikt over het vereiste diploma, een opleiding inzake opgravingstechnieken en –methoden heeft genoten, beschikt over een archeologische opgravingservaring van minimum 6 maand en de nodige kennis en ervaring heeft inzake het gebruik van een metaaldetector om archeologische monumenten op te sporen.

Onroerend Erfgoed heeft vastgesteld dat het gebruik van de metaaldetector zal plaatsvinden in het kader van de vergunde archeologische opgraving, waarvoor een vergunning verleend werd aan **DE WINTER Natasja** met nummer **2013/085**.

Uit de opgave van de aard van de detector (*White's PRIZM III SL*) blijkt dat dit apparaat geschikt is voor het opsporen van archeologische monumenten.

BESLUIT

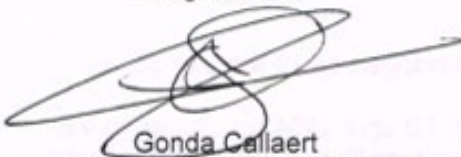
Een **vergunning** voor het gebruik van een metaaldetector om archeologische monumenten op te sporen en te verzamelen wordt verleend aan **DE WINTER Natasja** van **20 maart 2013 tot het einde der werken** op het terrein gelegen in de gemeente Bilzen, deelgemeente Munsterbilzen met adres Appelboomgaardstraat, kadastraal gekend als afdeling 3, sectie A, percelen 514M.

BIJKOMENDE INFORMATIE

Voor nadere toelichting bij deze vergunning en voor meer informatie betreffende uw dossier kan u zich wenden tot Steven Mortier, via steven.mortier@rwo.vlaanderen.be of +32 2 553 16 26.

Deze vergunning ontheft u niet van de verplichting om eventuele door andere wet-, decreet- en regelgevingen vereiste vergunningen, machtigingen of toelatingen te bekomen.

Hoogachtend,

Gonda Callaert
Afdelingshoofd Beheer

AANGETEKEND

ARON bvba
t.a.v. Mevr. Natasja DE WINTER
t.a.v. Dhr. Joris STEEGMANS
Diesterstraat 44 bus 201
3800 Sint-Truiden

uw bericht van

uw kenmerk

ons kenmerk
2013/085

bijlagen
1

vragen naar / e-mail
steven.mortier@rwo.vlaanderen.be

telefoonnummer
+32 2 553 16 26

datum
15 MAART 2013

betreft: **Vergunning voor het uitvoeren van een archeologische opgraving te Bilzen, Appelboomgaardstraat (2013/085)**

Geachte heer,
Geachte mevrouw,

Onroerend Erfgoed heeft bovenvermelde vergunningsaanvraag ontvangen op 22 februari 2013.

Volgens artikel 15 § 5 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006 en 1 april 2011, beschikt Onroerend Erfgoed, vanaf de datum van ontvangst van het volledige aanvraagdossier, over een termijn van 90 dagen om de vergunning te verlenen of te weigeren. Deze termijn kan verlengd worden met 30 dagen wanneer het agentschap het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen wenst in te winnen.

INLEIDING

De aanvraag heeft betrekking op een terrein gelegen in de gemeente Bilzen met adres Appelboomgaardstraat, kadastraal gekend als afdeling 3, sectie A, percelen 514M. Het aangevraagde onderzoek betreft een archeologische opgraving en zal uitgevoerd worden van 20 maart 2013 tot het einde der werken.

ONDERZOEK EN AFWEGING

In artikel 6 § 1 van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij decreet van 10 maart 2006 en 18 november 2011, staat: *Het is verboden zonder voorafgaande en schriftelijke vergunning van het agentschap archeologische opgravingen of graafwerken met de bedoeling archeologische monumenten op te sporen en vrij te leggen, uit te voeren.*

In artikel 6 § 2 staat: *Voor het uitvoeren van archeologische prospecties met ingreep in de bodem gelden de bepalingen die van toepassing zijn op de archeologische opgravingen.*

Gelet op artikel 12, artikel 13, artikel 14 en artikel 15 §2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, voerde Onroerend Erfgoed een onderzoek uit waarbij volgende afwijkingen werden gemaakt:

Uit de opgave van de kwalificaties van de vergunningaanvrager blijkt dat de aanvrager beschikt over het vereiste diploma, een opleiding inzake opgravingstechnieken en –methoden heeft genoten, beschikt over een archeologische opgravingservaring van minimum 6 maand en de nodige kennis en ervaring heeft inzake opgraving van nederzettingscontexten uit de vroegmiddeleeuwse periode.

De archeologische opgraving is verantwoord gezien de aanwezige archeologische monumenten op korte termijn bedreigd zijn door nieuwbouw.

Gezien het voorgestelde personeelsplan, waarbij minstens 2 archeologen permanent worden ingezet, de voorziene financiering en de vooropgestelde uitvoeringstermijn zijn voldoende middelen, infrastructuur en personeel beschikbaar om de archeologische opgraving uit te voeren en af te werken.

Het onderzoek van de voorgestelde opgravingsstrategie toont aan dat deze op voldoende wijze tegemoet komt aan de aard van de te onderzoeken site, de archeologische verwachtingen en de te beantwoorden vraagstellingen.

Het voorstel van publicatie via *ARON RAPPORT* tegen 30 dagen na beëindiging van het veldwerk voldoet aan de verplichting om de resultaten van het onderzoek binnen een redelijke termijn kenbaar te maken.

BESLUIT

Een vergunning tot het uitvoeren van een archeologische opgraving wordt verleend aan **DE WINTER Natasja** van **20 maart 2013 tot het einde der werken** op het terrein gelegen in de gemeente Bilzen, deelgemeente Munsterbilzen met adres Appelboomgaardstraat, kadastraal gekend als afdeling 3, sectie A, percelen 514M,

mits in acht name van de algemene voorwaarden uit artikel 14 § 1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij besluiten van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 1 april 2011 en 10 juni 2011, en de hierna volgende bijzondere voorwaarden:

BIJZONDERE VOORWAARDEN

Conform art. 14 § 2 van het archeologiebesluit hebben de bijzondere voorwaarden bepaald in de opgravingsvergunning voorrang op de algemene voorwaarden bepaald in art. 14 § 1. Daar waar de in deze vergunning bepaalde voorwaarden afwijken van de minimumnormen hebben de bijzondere voorwaarden voorrang. Wanneer de bijzondere voorwaarden bijkomende verplichtingen opleggen ten opzichte van de minimumnormen, vervangen deze de minimumnormen niet. Zij vormen bijkomende vereisten.

Indien de vergunninghouder door omstandigheden genooddaakt is om af te wijken van de onderstaande methoden of andere beslissingen moet nemen die van wezenlijk belang kunnen zijn voor het verdere onderzoek, dient dit vooraf voorgelegd te worden aan Onroerend Erfgoed en aan de opdrachtgever. Beslissingen hieromtrent worden schriftelijk bevestigd en verantwoord in het rapport.

Randvoorwaarden

De opgraving moet worden uitgevoerd in goede terreinomstandigheden. Dit betekent o.m. dat:

- De weersomstandigheden dermate zijn dat ze een goede waarneming toelaten. De vergunninghouder voorziet een scenario voor het geval de opgraving moet worden uitgesteld omwille van slechte weersomstandigheden.
- Het terrein volledig toegankelijk is. Het verwijderen van verharding, puin of begroeiing gebeurt zonder schade te berokkenen aan het bodemarchief. De vergunninghouder inspecteert indien nodig het terrein op voorhand.
- De opgravingszone visueel en/of fysiek is afgescheiden van andere zones waar werken uitgevoerd worden.

